

АМАЛЬ ЯК 10 ЗАПАВЕДЗЯЎ

Беларуская праваслаўная царква прапаноўвае ўключыць маральныя нормы ў Асноўны Закон краіны

На базе Мінскага епархіяльнага ўпраўлення Беларускай праваслаўнай царквы адбылася сустрэча Старшыні Савета Рэспублікі Наталлі КАЧАНАВАЙ з духавенствам, каб абмеркаваць прапановы для ўключэння ў праект абноўленай Канстытуцыі.

Як адзначыў **епіскап Лідскі і Смаргонскі ПАРФІРЫЙ**, прапаноўваючы свае дапаўненні ў тэкст Канстытуцыі, праваслаўная царква ў першую чаргу разглядала пытанні, якія датычацца светапоглядных і духоўна-маральных каштоўнасцяў, асабліва ўвага ўдзелена пытаннем сям'і, сямейнага выхавання, ахова традыцыйных каштоўнасцяў.

— Мы не можам аб'якава ставіцца да тых крызісных з'яў, якія адбываюцца не толькі ў свеце, але і ў нашай краіне. Аднай з такіх з'яў з'яўляецца скарачэнне колькасці насельніцтва, якое пачалося з сярэдзіны 90-х гадоў, — кажа святар.

— І тут вельмі важна аб'яднаць намаганні ў розных сферах, каб падтрымка сям'і і традыцыйнай маральнасці ў нашай краіне ішла на ўсіх узроўнях, — акцэнтаваў увагу епіскап. — Тут вельмі важны і прававы аспект гэтай падтрымкі, і ў дадзеным кантэксце прыняцце адпаведных дапаўненняў у Асноўны Закон паслужыць прававым падмуркам для наступнага заканадаўства ў гэтай сферы.

Абгрунтаваўшы прапановы, епіскап Лідскі і Смаргонскі адзначыў, што прэцэдэнты ў канстытуцыях іншых краін ужо ёсць. Напрыклад, у Асноўным Заgone Венгрыі ўтрымліваюцца нормы, якія дазваляюць сям'ям выхоўваць дзяцей у адпаведнасці з хрысці-

янскімі традыцыямі венгерскага народа. Таксама ён звярнуў увагу, што ў некаторых канстытуцыях (той жа Венгрыі, Ірландыі) нават замацавана палажэнне аб тым, што жыццё чалавека пачынаецца з моманту зачатця, што сведчыць аб асцярожным і адказным стаўленні грамадства гэтых краін да права на жыццё.

— У канстытуцыях многіх дзяржаў Еўропы і свету, напрыклад Расіі, Грэцыі, Германіі, Канады, Аўстраліі, Бразіліі, усіх 50 штатаў ЗША і многіх іншых, дэкларуецца ўсведамленне адказнасці народа гэтых краін перад Богам, — кажа святар і тлумачыць, чаму Беларуская праваслаўная царква лічыць важным уключыць маральныя нормы ў Асноўны Закон. — У еўрапейскіх краінах сёння паўстала сітуацыя, калі новыя законы, якія парушаюць базавыя асновы традыцыйнай маралі і рэлігійных прынцыпы, напрыклад легалізацыя аднаполых шлюбаў, юрыдычна супярэчаць

канстытуцыям саміх гэтых краін. У прыватнасці, 41 дзяржава з 47 дзяржаў — членаў Савета Еўропы ў свой час замацавала ў канстытуцыях шлюб як саюз мужчыны і жанчыны. Такое становішча паўстала з-за таго, што ў шэрагу еўрапейскіх краін Канстытуцыя не мае прамога дзеяння.

Трэба сказаць, што ў Беларусі сітуацыя іншая. У прыватнасці, артыкул 7 праекта змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь мае вельмі важную фармуліроўку: «Канстытуцыя мае найвышэйшую юрыдычную сілу і прамое дзеянне на ўсёй тэрыторыі Рэспублікі Беларусь». Менавіта таму духавенства лічыць важным замацаваць у Канстытуцыі палажэнні, якія дазваляць не толькі абараніць традыцыйныя маральныя каштоўнасці, але і ствараць аснову для фарміравання адпаведнага заканадаўства.

Дык на якія ж прынцыпы робіць акцэнт БПЦ, прапануючы замаца-

ваць іх у Асноўным Заgone? Па словах **старшыні Сінадальнага інфармацыйнага аддзела БПЦ Ігара ВАСЬКО**, духавенства выпрацавала каля 10 прапаноў для замацавання іх у Канстытуцыі.

— Усе яны былі распрацаваны на аснове зваротаў і пажаданняў грамадзян, таму мы пастараліся адлюстраваць тыя моманты, якія іх турбуюць. Ахова сямейных каштоўнасцяў праходзіць чырвонай лініяй, таксама акцэнт зроблены на культуру і традыцыі народа, сфарміраваныя сотнямі гадоў, — адзначыў суразмоўнік.

Варта пералічыць іх паасобку.

1. Гістарычная пераемнасць, апора на шматвяковы вопыт, назапашаныя нашымі продкамі.

2. Павага да духоўнай спадчыны беларускага народа.

3. Ахова традыцыйных для нашага грамадства хрысціянскіх сямейных каштоўнасцяў.

4. Права на жыццё з моманту зачатця.

5. Зацвярджэнне інстытута шлюбу як саюза мужчыны і жанчыны па нараджэнні з мэтай стварэння сям'і.

6. Прыярытэт сямейнага выхавання і права бацькоў выхоўваць дзяцей на падставе сваіх рэлігійных перакананняў.

7. Права кожнага чалавека на духоўна-маральнае развіццё.

8. Магчымасць кожнаму чалавеку рэалізоўваць свае правы і свабоды незалежна ад развіцця і выкарыстання лічбавых, нана-, бія-, медыцынскіх, электронных і іншых тэхналогій.

9. Абарона ад дэструктыўных праў інфармацыйных тэхналогій, негатывных з'яў «псеўдакультурнага» характару.

Вольга АНУФРЫЕВА,
фота БелТА.

Улічыць інтарэсы ўсіх няпроста

Спікер верхняй палаты парламента падзякавала БПЦ за актыўную работу над праектам Канстытуцыі.

— Удзячная, што духавенства актыўна ўключылася ў работу. Вы шмат працуеце з людзьмі, вашы веды і разуменне таго, што адбываецца ў грамадстве, каштоўныя. У цэлым праваслаўная царква хочацца падзякаваць за сумесную дзейнасць па вырашэнні праблем п'янаства, наркаманіі, брыдкаслоўя, — адзначыла Наталля Качанова. — Сітуацыя па іх у краіне не крытычная, але гэта хвалюе грамадзян. Нам дзякуюць на дыялогавых пляцоўках, прамых лініях за работу па гэтых кірунках.

Старшыня Савета Рэспублікі адзначыла, што ўлічыць інтарэсы ўсіх няпроста, але ў Канстытуцыі кожны павінен знайсці тое, што яго цікавіць.

Напрыканцы адзначым, што на сустрэчы прысутнічалі прадстаўнікі розных епархій, сінадальных аддзелаў і камісій Беларускай праваслаўнай царквы. Спікер верхняй палаты парламента прайнфармавала прысутных аб праекце змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю, а таксама выслухала прапановы прадстаўнікоў БПЦ і зафіксавала іх для далейшага абмеркавання ў рабочай групе і Канстытуцыйнай камісіі.

УСЕНАРОДНАЯ СПРАВА

У Віцебскай вобласці актыўна абмяркоўваюць праект змяненняў і дапаўненняў у Асноўны Закон краіны. Штодзень у гарадах, райцэнтрах і невялікіх населеных пунктах арганізуюцца тэматычныя дыялогавыя пляцоўкі, сустрэчы ў працоўных калектывах з удзелам высокастаўленых адказных асоб з Віцебска і сталіцы Беларусі.

У мясцовым аблвыканкаме важную для краіны тэму абмеркавалі з актывам Падзвінскага краю. На пасяджэнні «Канстытуцыя. Абмеркаванне. Рэфэрэндум» выступіў **першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Максім РЫЖАНКОЎ**. Ён адзначыў гістарычнасць цяперашняга моманту. Прадстаўнікі ўсіх пластоў беларускага грамадства разумеюць: змяненні ў Канстытуцыю будуць датычыцца іх саміх і блізкіх, падкрэсліў спікер. Напрыклад, шматдзетныя сям'і, пенсіянераў, людзей з абмежаванымі магчымасцямі хвалюе гарантыя сацыяльнай падтрымкі з боку дзяржавы. Людзі розных узростаў і сацыяльнага становішча выказваюць свае думкі і прапановы.

Максім Рыжанкоў спыніўся на меркаваных змяненнях структуры ўлады, у прыватнасці на ролі Усебеларускага народнага сходу, паўнамоцтвах Прэзідэнта, нюансах дзейнасці дзвюх палат парламента. Многія пагаджаюцца з неабходнасцю павышэння ролі патрыятычнага выхавання, прадухілення перапісвання гісторыі, забыцця подзвігаў тых, каму мы абавязаныя мірным небам.

Першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта адзначыў, што моладзь актыўна абмяркоўвае праект абноўленага Асноўнага Закона, пахваліў БРСМ, які аб'ядноўвае карысныя ідэі маладых і дапамагае іх рэалізоўваць.

Старшыня Віцебскага аблвыканкама Аляксандр СУБОЦІН канстатаваў, што ўсе, хто прыйдзе на рэфэрэндум, тым самым паўплываюць на дзень заўтрашні. Цяпер задача кожнага грамадзяніна Беларусі — захаваць найлепшае і прымножыць дасягнутае.

Максім Рыжанкоў і Аляксандр Субоцін, а таксама памочнік Прэзідэнта — інспектар па Віцебскай вобласці Анатоль Ліневіч і іншыя прадстаўнікі ўлады, грамадскіх арганізацый, дэпутаты ўзялі ўдзел у абласной маладзёжнай дыялогавай пляцоўцы «Сіла закона» на базе Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта

імя П. Машэрава. На ёй дзяліліся думкамі, задавалі пытанні каля сямідзесяці кіраўнікоў раённых арганізацый БРСМ, актывісты студатрадаў, а таксама працоўная моладзь.

Абмяркоўваліся тэмы патрыятызму і захавання гістарычнай памяці. Падымалася пытанне павелічэння тэрміну «маладзёжнага статусу» да 35 гадоў. Эмацыянальна абмяркоўваліся пытанні ўзаемаразумення паміж прадстаўнікамі розных пакаленняў. Казалі пра неабходнасць выхавання павагі да традыцый дзяржаўнасці, грамадскіх асноў, улады. Яшчэ адна вострая тэма — здольнасць адрозніваць падман ад праўды ў інфармацыйных крыніцах.

БРСМ працягне практыку правядзення аналагічных дыялогавых пляцовак. На Віцебшчыне іх правядуць каля чатырохсот. Акрамя таго, на поўначы краіны праводзяць квэст-гульні «Канстытуцыя — Асноўны Закон дзяржавы», медыяпраект #PRO_Закон, маладзёжныя дэбаты «Будучыня за намі» і іншыя тэматычныя мерапрыемствы.

Насычаным стала абмеркаванне праекта будучай Канстытуцыі і ў Віцебскім дзяржаўным ордэна Дружбы народаў медыцынскім універсітэце. Сярод запрошаных на сустрэчу былі выкладчыкі ВНУ, прадстаўнікі студэнц-

тва, кіраўнікі абласных устаноў аховы здароўя, грамадскіх арганізацый, дэпутаты.

Кіраўнік рэгіёна Аляксандр Субоцін падкрэсліў, што пры абмеркаванні дакумента не павінна быць фармалізму. Калі беларусы вырашаць, што не трэба мяняць Канстытуцыю, будзем жыць па цяперашняй, нагадаў ён. Галоўнае, каб кожны вызначыў для сябе — што для яго больш прыярытэтнае.

Старшыня аблвыканкама акцэнтаваў увагу на асноўных момантах. У прыватнасці, гаварылася пра тое, што вельмі своечасова запланавана прапісаць у Канстытуцыі паняцце асабістай адказнасці грамадзян за сваё здароўе, дабрабыт, развіццё... Дарэчы, дадзенае пытанне стала прадметам гарачай дыскусіі. Ці не будзе той, хто не ўдзяляе здароўю ўвагу, пазбаўлены часткі бясплатных медыцынскіх паслуг? І як вызначыць: хто паклапаціцца пра сваё здароўе, а хто — не? Ці будуць апошніх лядыць бясплатна? Старшыня аблвыканкама лічыць, што трэба тлумачыць людзям: бясплатную медыцыну ніхто не адмяняў, як не змяняцца ўзровень, спектр дапамогі, але здароўе кожнага — гэта важны вектар ва ўстойлівасці сацыяльнай палітыкі.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ДАСЛЮНА

Людміла ЗДОРЫКАВА, член Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па правах чалавека, нацыянальных адносінах і СМІ:

— Няма больш высакароднай місіі, чым захаванне гістарычнай памяці дзеля светлай будучыні, — аргументаваў Аляксандр Лукашэнка, заклікаючы прысвяціць 2022 год гэтай высокай мэце. Вельмі важ-

на сфарміраваць аб'ектыўнае стаўленне грамадства да гістарычнага мінулага, захаваць і ўмацаваць адзінства беларускага народа. Сёння пытанне аб захаванні гістарычнай памяці з'яўляецца больш чым актуальным. Яе дэвальвацыя — шлях да страты дзяржаўнасці. Ва ўмовах інфармацыйных і гібрыдных войнаў грамадства адчувае моцны запыт на абарону і ўмацаванне гістарычнай памяці. На фоне пастаяннай спробы перапісаць гісторыю Вялікай Айчыннай вайны або прынізіць яе значэнне, захаванне той праўды, якую данеслі да нас нашы бацькі, дзяды і прадзеды, становіцца для беларусаў сваяцэнным абавязкам, а беражлівыя адносіны да яе — часткай Нацыянальнай ідэі.

Гісторыя роднай дзяржавы дапамагае людзям зразумець сучаснасць, саміх сябе. Чалавек, які не ведае і не паважае свае карані, — маральна бедны. Гістарычная памяць павінна заўсёды жыць у чалавеку і не згасаць ніколі. Нельга не пагадзіцца з пісьменнікам і публіцыстам Фёдарам Абрамавым, які лічыў, што «народ памірае, калі становіцца насельніцтвам. А насельніцтвам ён становіцца, калі забывае сваю гісторыю». Гістарычная памяць — маральны код нашага народа, своеасаблівы пантэон нацыянальнай ідэнтычнасці, найважнейшы маральны арыенцір беларускага грамадства і дзяржавы, фактар кансалідацыі ва ўмовах сучасных выклікаў і пагроз. Веданне сваіх вытокаў узмацняе як самога чалавека, так і дзяржаву ў цэлым.